

Para sabermos algo máis...

REVISTA GALEGA
DE EDUCACIÓN
PUBLICACIÓN DE NOVA ESCOLA GALEGA

ISSN: 1132-8932

Páx. 25-28

Rosalía Fernández Rial

rosalia.fernandez.rial@hotmail.com

Miguel Vázquez Freire

arno@mundo-r.com

Coordinadores do monográfico

- Ignacio Aranguren: *El actor adolescente. Manual de urgencia para un profesor en apuros*. Algar Editorial, 2018.

Un profesor cunha longa experiencia dirixindo grupos de teatro en centros de secundaria ofrece, de forma amena pero en absoluto exenta de rigor, propostas prácticas para resolver moitos dos problemas que se adoitan presentar.

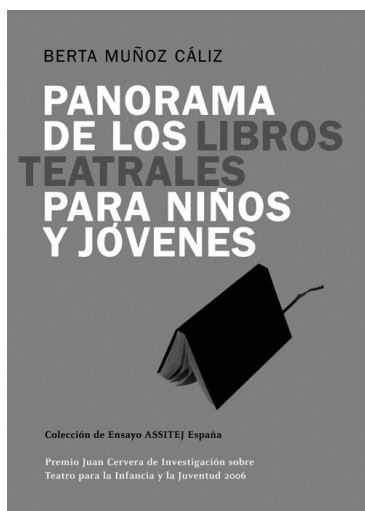
- Glória Bastos: *O Teatro para Crianças em Portugal*. 2006.

Estudo, cunha completa achega bibliográfica, sobre as principais obras e autores portugueses.

- José Caldas, Natércia Pacheco (org.): *Teatro na escola. A Nostalgia do Inefável*. Quinta Parede, 1999.

Compoñentes do grupo teatral Quinta Parede colaboraron durante anos con diversos centros escolares do ámbito xeográfico próximo a Porto no desenvolvemento de actividades teatrais co alumnado deses centros. O texto recolle as reflexións, non só dos artistas do grupo, senón tamén dos educadores e mesmo de parte do alumnado.

- Guillem d'Efak: *Teoría y práctica del taller de teatro*. ASSITEJ España (Asociación de Teatro

para la Infancia y la Juventud), 2012.

Guillem d'Efak (1930 – 1995) foi un artista multifacético mallorquino que, despois de se dar a coñecer como precursor da nova cançó, sen abandonar a canción, incorporou novas actividades, entre as cales o teatro dirixido á infancia chegou a ocupar un lugar preferente. Este libro recolle un escrito dos anos setenta en que sintetiza a súa concepción dese teatro. Unha proposta que en moitos aspectos aínda non perdeu vixencia. Pódese descargar en pdf na web de ASSITEJ.

- Berta Muñoz Cáliz: *Panorama de los libros teatrales para niños y jóvenes*. ASSITEJ España (Asociación de Teatro para la Infancia y la Juventud), 2006.

Como o título enuncia, un completísimo panorama da situación do libro de teatro para a infancia e a mocidade en toda España, iso si, centrada exclusivamente en editoriais que publican en lingua castelá.

- Alfredo Mantovani: *El teatro joven de 13 a 16 años*. Octaedro, 2014.
- Rosario Navarro Solano y Alfredo Mantovani: *El juego dramático de 5 a 9 años*. Octaedro, 2012.
- Rosario Navarro Solano y Alfredo Mantovani: *La dramática creativa de 9 a 13 años*. Octaedro, 2013.

Alfredo Mantovani é sen dúbida un dos mestres máis acreditados na metodoloxía de traballo teatral coa infancia. Chegado a España desde Arxentina a finais dos anos setenta, colaborou inicialmente con Jorge Eines. Estes tres textos, dous deles asinados xunto con Rosario Navarro, constitúen unha excelente síntese do seu modelo metodolóxico. Moi útil é tamén a proposta de xogos e exercicios de improvisación, que se pode consultar en liña, escrita en colaboración

con Borja Cortés, Encarni Corrales, José Ramón Muñoz e Pablo Pundik: <https://octaedro.com/appl/botiga/client/img/13155.pdf>. De Jorge Eines, que hai anos regresou a Arxentina, pódese consultar a súa ben interesante web: <http://www.jorge-eines.com/libros/>.

- Amaranta Osorio (coord): *El teatro va a la escuela*. OEI, 2014.

Texto colectivo que forma parte da colección Metas Educativas 2021 que promove a Organización de Estados Iberoamericanos. Cunha introdución do psicólogo Álvaro Marchesi, o interese das contribucións que se inclúen reside en proporcionar fundamento didáctico para a incorporación do teatro ao curriculum escolar. Pódese descargar en pdf: <https://www.oei.es/historico/publicaciones/MetasTeatro.pdf>

- Itziar Pascual: *Suzanne Lebeau: Las huellas de la esperanza*. ASSITEJ España (Asociación de Teatro para la Infancia y la Juventud), 2007.

Unha achega a unha das creadoras máis recoñecida internacionalmente no ámbito do teatro para a infancia: a canadiana Suzanne Lebeau, que leva escribindo e facendo teatro, a través da compañía *Le carrousel*, desde hai máis de trinta anos (http://www.lecarrousel.net/fr/compagnie/suzanne_lebeau).

- Blanca-Ana Roig Rechou, Pedro Lucas Domínguez, Isabel Soto López (coordinadores): *Teatro infantil. Do texto á representación*. Xerais / Fundación Caixagalicia, 2007.

Obra colectiva que inclúe estudos panorámicos sobre a historia literaria do teatro infantil en todas as linguas da península ibérica, así como traballos específicos sobre determinados textos (como *O maquinista Antón*, de An Alfaya e *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas*, de Carlos Casares, no eido gale-

go) e reflexións sobre a relación entre texto e representación.

- Luis Sampedro: *Manual de teatro para niños y jóvenes en la era de Internet*. Alba Editorial, 2016.

Como explicitamente indica o título, este manual trata de adaptar as metodoloxías de traballo teatral coa infancia e a mocidade ao contexto social determinado polas novas tecnoloxías da información que, sen dúbida, teñen unha gran influencia sobre as xeracións máis novas.

- Laura Tato Fontaiña: *Historia do teatro galego. Das orixes a 1936*. Edicións A Nosa Terra, 1999.

Non se trata dun traballo específico sobre o teatro infantil. Ao contrario, a investigación da autora evidencia que este ocupou un precario lugar nos primeiros pasos do teatro escrito na nosa lingua. As únicas obras con ese carácter aparecen citadas ao final: *Teatro dos nenos*, de Álvaro das Casas e *Farsa para rapaces*, de Filgueira Valverde.

- Isabel Tejerina Lobo: *Estudio de los textos teatrales para niños*. Universidad de Cantabria, 1993.

No seu momento foi o primeiro estudo en profundidade da literatura teatral escrita en lingua castelá.

EDITORAS QUE CONCEDEN ATENCIÓN HABITUAL AO TEATRO PARA A INFANCIA E A MOCIDADE

En galego:

- Baía Edicións, colección Barriga Verde. Entre as obras publicadas: *Pedra sobre pedra*, (aínda que foi a obra gañadora do Premio Barriga Verde de 2010 de teatro de monicreques para adultos, pensamos que tamén admite ser representada para público infanto-xuvenil) e *O punto da escarola*, de Xosé A. Neira Cruz (Premio Barriga Verde de teatro de monicreques

2008); *Fábula galénica* (Premio Barriga Verde de teatro de monicreques 2010) de Inácio Vilaño, *Bon appétit*, de Begoña García Ferreira (premio Barriga Verde de teatro de monicreques 2009) e *Un mosquito de Nome Henri*, de Raúl Dans (premio Barriga Verde de teatro de monicreques 2012).

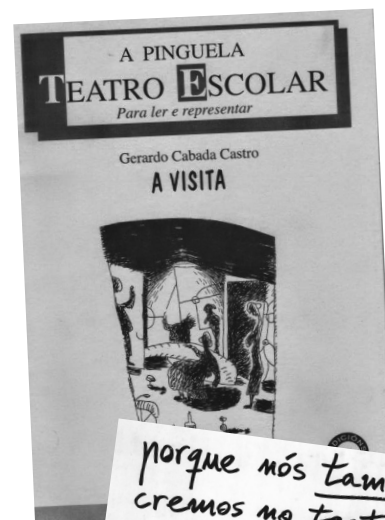
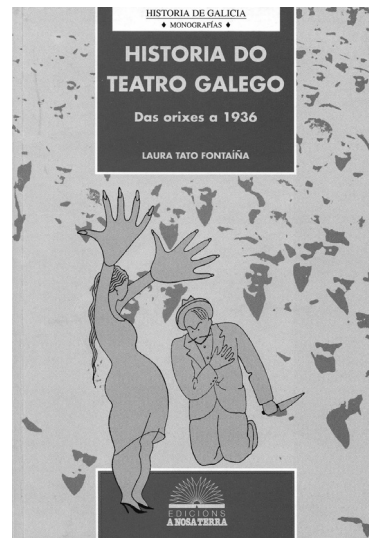
- Edicións Embora conta cunha colección dedicada ao teatro onde en ocasións dá entrada a obras dirixidas ao público infantil, como *Espera, Principiño!*, de Carlos Labraña (2008).

- A Editorial Everest, ata a súa extinción o ano 2015, publicou de forma ocasional obras de teatro infantil como *Lendas da noite de san Xoán*, de Carlos Labraña (2008) ou *Viva o teatro!*, de José Luis de los Santos (2007, tradución).

- Edicións Fervenza. Durante anos esta editorial estradense foi a única que mantivo aberta regularmente unha colección de "teatro escolar", de nome A Pinguela Teatro, onde se publicaron títulos como *O achado do castro*, de Manuel Núñez Singala (que logo sería incorporada aos catálogos da Biblioteca do Arlequín de Sotelo Blanco e na actualidade en Costa Oeste de Galaxia); *A illa*, de Manuel Lourenzo; *Que lle pasou a coelliño*, de Anisia Miranda; *Auto do demo e a viñateira*, de Xosé Lois García ou *O espantallo*, de Carlos Labraña. Na actualidade conta cun catálogo de máis de 100 obras e continúa publicando.

- Edicións Morgante ten publicado ocasionalmente obras de teatro, como *Alicia & Alicia*, de Paula Carballeira (2010), que poden ser representadas para público infantil.

- Sotelo Blanco publicou durante anos a colección A biblioteca do Arlequín, especializada en teatro, onde viron a luz, entre outras, obras dirixidas ao público infantil como *Grande in-*

vento para saír do aburrimiento, de Xan Babarro e Ana Mª Fernández (1987); *O coleccionista de sombras*, de Andrés Cortizas (1990) e *Alí Ben Mangato e mailo seu cabalo branco chamado Belador*, de Daniel Cortezón (1995).

- Editorial Galaxia e Edicións Xerais de Galicia non teñen coleccións especializadas en teatro para a infancia e a mocidade, mais publican ocasionalmente obras dese xénero literario nas súas coleccións.

En portugués:

- Editorial Caminho. Aínda que non ten unha colección especializada en teatro, publicou as pezas de teatro máis representativas de autores como António Torrado (*O adorábel homem das neves*, *Doze de Inglaterra seguido de O Guarda-Vento*) ou Alice Vieira (*Leandro*, *Rei da Helíria*).

En castelán:

- A colección Alba y Mayo de Ediciones de la Torre é un dos escasos casos de colección especializada en libros para a infancia do xénero teatral. Nela apareceu a versión castelá (aínda activa no catálogo) de *Brinquemos ao teatro (Jugamos a hacer teatro)*, colección de pezas de teatro para nenos de Euloxio R. Ruibal que apareceu no noso idioma nunha edición da Xunta de Galicia (1990). O catálogo íntegro pódese consultar en: <http://www.edicionesdelatorre.com/index.php/biblioteca-alba-y-mayo/teatro/19-biblioteca-alba-y-mayo/teatro>.

- A colección Sopa de Libros de Editorial Anaya adoita incluír con certa frecuencia títulos do xénero teatral. Nesta colección veñen aparecendo as últimas obras de Luis Matilla, como *Manzanas rojas* (2004) e *Las piernas de Amaidú* (2011).

- A colección Joven Teatro de Papel de Editorial Algar ofrece un amplo repertorio de títulos atractivos tanto para o lecto-

rado mozo como para montaxes de grupos de teatro de centros de secundaria. Entre eses títulos atopamos obras de autores clásicos (de Plauto, Shakespeare e Lope de Vega a García Lorca ou Miguel Mihura) como contemporáneos. Merece ser consultado o seu catálogo: <https://algarreditorial.com/listado-catalogo.html?teatro-de-papel>.

- Montaña Encantada, serie Teatro, de Editorial Everest. Ademais de obras orixinais inclúe tamén adaptacións de relatos clásicos da literatura infantil como *El toro Ferdinand* (Munro Leaf).

- Ñaque Editora. Editorial especializada en teatro que inclúe coleccións dedicadas á pedagogía teatral e ao teatro xuvenil.

- A colección de teatro de Ediciones Irreverentes inclúe algún título atractivo para a mocidade, en especial *Instituto público & Un banquero codicioso*, de Carlos Tejero, obras (incluídas nun único volume) que foron creadas para ser representadas por un grupo de teatro dun Instituto da Comunidade de Madrid, ou *Microteatro*, de José Luis Alonso de Santos. Sitio web: <http://www.edicionesirreverentes.com/teatro.htm>.

- A web de ASSITEJ España (<https://www.assitej.net/biblio->

teca-teatro-infantil-juvenil/) permite descargar versións pdf dun extenso catálogo de autores contemporáneos en lingua castelá.

En valenciano:

- Micalet Teatre, de Bromera Edicions. Colección dirixida por Pasqual Alapont que recolle adaptacións de obras clásicas para espectadores infantís ou xuvenís, incluídas adaptacións dramatizadas de novelas ou mitos.

En francés:

- Éditions Théâtrales Jeunesse. Colección especializada en obras teatrais breves escritas especialmente para seren representadas por grupos teatrais formados por mozos e mozas. A maioría son textos orixinais pero incorporan tamén textos de autores hoxe considerados xa clásicos, como as pezas de teatro cabaré de Karl Valentin. Destacamos especialmente *Théâtre en court. 12 petites pièces pour adolescentes* (2005), resultado de convidar a 12 autores de diversos países (ademais de franceses, hai tamén un inglés, un australiano, un israelí e un portugués) e as obras de Suzanne Lebeau (*Une lune entre deux maisons*, *L'Orgelet* ou *Le bruit des os qui craquent*).■